

BRODAREVA KRIVNJA - LITISPENDENCIJA

PRIVREDNI SUD HRVATSKE

Presuda II PŽ-1795/91-2 od 2. prosinca 1991.

Vijeće: mr. Andrija Eraković, mr. Veljko Vujović, prof. dr. Branko Jakaša

Ako je sudar prouzročen brodarevom osobnom krivnjom, brodar odgovara za štetu neograničeno. Osobna krivnja broдача postoji ako on prije početka putovanja brod nije snabdio potrebnim brojem posade. Ne postoji litispendencija ako se spor ne vodi paralelno među istim strankama za istu tražbinu. Ukoliko brodar odgovara neograničeno, ne može se pozivati na osnivanje Fonda ograničene odgovornosti iz kojega bi se vjerovnici mogli isključivo naplatiti. Brodar odgovara i za izmaklu dobit.

Tužitelji su vlasnici broda, a tuženik zadruga čijom je krivnjom tužiteljev brod u sudaru potopljen. U prethodnoj parnici između istih stranaka utvrđeno je da je tuženik osobno kriv za sudar jer svoj brod nije opskrbio propisanim brojem posade, uključivši i kormilara.

Na temelju tako utvrđenog činjeničnog stanja tuženik je proglašen neograničeno odgovornim za naknadu štete.

Nakon što je navedena djelomična presuda postala pravomoćna, tužitelji su proširili svoj tužbeni zahtjev tražeći od tuženika da im naknadi i izmaklu dobit koju su pretrpjeli zbog toga što nisu mogli ribariti jer im je brod bio potopljen.

Tuženik se protivio ovom vidu naknade štete u cijelosti te je predložio da se kao neosnovan odbije tužbeni zahtjev za tu štetu. Stavlja prigovor litispendencije tvrdeći da je ova tužba nedopuštena. Ovo iz razloga što je tužba podnesena povišenjem (preinačenjem) tužbenog zahtjeva točkom ove parnice od 1986. godine, a tuženik je osnovao Fond ograničene odgovornosti broдача u prvostupanjskom predmetu broj I R-8/86. U tome predmetu tužitelji su podnijeli prijavu potraživanja, ali su bili upućeni na podnošenje tužbe za utvrđenje da njihova tražbina ne podliježe odgovornosti, što oni nisu učinili, pa je prema tome već u času podnošenja prijave došlo do litispendencije zbog koje je trebalo ovu tužbu odbaciti kao nedopuštenu jer je ova tužba podnesena ranije, prije 1986. godine.

Tuženik nadalje prigovara osnovi i visini izmakle dobiti.

Okružni privredni sud u Splitu je proveo vještačenje na okolnost kolika je šteta nastala tužiteljima zbog izgubljene koristi pa je na temelju podataka dobivenih od uprave prihoda općine i drugih nadležnih organa vještačenjem ustanovio da je svakom tužitelju nastala šteta zbog izgubljene dobiti u iznosu od po 51.097,50 dinara kroz razdoblje od početka kalendarske 1979. do donošenja presude 15.11.1990. godine.

Prvostupanjski sud je odbio prigovor litispendencije kao neosnovan jer smatra da za njega nema osnove.

Prvostupanjskom presudom usvojen je tužbeni zahtjev kako je rečeno za spomenuti iznos od 51.097,50 dinara spp. Razlozi za to su pobliže navedeni u prvostupanjskoj presudi u obrazloženju.

Protiv spomenute prvostupanjske presude tuženik je pravodobno podnio žalbu zbog svih zakonskih žalbenih razloga iz čl.353. Zakona o parničnom postupku i predložio da se ukine. Kao prvi razlog tužitelj ponavlja prigovor nedopuštenosti tužbe iz ovih razloga: "u napadanoj presudi sud je zauzeo stajalište da tužitelji imaju pravo na naknadu štete izvan fonda ograničene odgovornosti koji je po prijedlogu tuženika osnovan na Okružnom privrednom sudu pod brojem I-R-8/86. Ovo tumačenje temelji se na već prije zauzetom stajalištu Okružnog privrednog suda u Splitu u presudi broj P-4543/87 koje je potvrđeno presudom Privrednog suda Hrvatske broj Pž-2542/90 od 20. veljače 1991. godine.

Žalitelj (tuženik) ustraje kod prigovora litispendencije istaknutog u podnesku 28.03.1990. godine. Tužitelji su u postupku ograničenja odgovornosti prvostupanjskog suda (spis broj R-8/86) prijavili svoje potraživanje te su upućeni na podnošenje tužbe za utvrđenje da se njihova potraživanja ne namiruju iz Fonda. Takvu tužbu tužitelji nikada nisu podnijeli. Tužba u ovom predmetu podnesena je prije osnivanja Fonda ograničene odgovornosti.

Iz izloženog je vidljivo da je isto potraživanje prijavljeno u postupku ograničenja odgovornosti te da se zahtijeva i tužbom u ovom sporu. Privredni sud Hrvatske u svojoj presudi II Pž-2764/89 (na stranici 9 stavak drugi red sedmi) utvrdio je da: "Vjerovnik (u ovom slučaju tužitelj) ne bi mogao svoje potraživanje ostvarivati i u postupku ograničenja odgovornosti i tužbom u parnici." Iz te presude sud utvrđuje da ako je u toku postupak ograničenja odgovornosti brodaru u kojem je vjerovnik prijavio svoje potraživanje, ne bi imalo nikakvog smisla provoditi parnični postupak i donijeti kondemnatornu presudu koja bi bila bez učinka jer se ne može izvršiti. I u slučaju da je presuda donesena prije osnivanja Fonda, ne može se izvršiti jer se ne može tražiti pokretanje redovnog izvršnog postupka.

Budući da je u konkretnom slučaju parnica pokrenuta prije osnivanja Fonda ograničene odgovornosti s trenutkom prijave istog potraživanja u Fondu, nastupilo je postojanje istovjetnih zahtjeva u dva postupka. Sud je zbog toga trebao pednesenu tužbu u ovoj parnici odbaciti. Kako tužitelji nisu u prekluzivnom roku podnijeli tužbu u skladu s rješenjem R-8/86 od 10.07.1987. godine, izgubili su pravo na kondemnatornu tužbu i presudu temeljem kojeg se njihovo potraživanje ne bi namirivalo iz Fonda, pa se temeljem čl.406.st.2. ZPUP-a smatra da je njihovo potraživanje podvrgnuto tom ograničenju odgovornosti. Iz navedenih razloga, u skladu s tumačenjem Privrednog suda Hrvatske u presudi broj II Pž-2764/89, tuženik navodi u žalbi da je podnio zahtjev za reviziju Vrhovnom sudu Hrvatske protiv presude Privrednog suda Hrvatske II Pž-2542/90.

Žalitelj nadalje ponavlja da ne postoji "osobna krivnja broдача za sudar", o čemu je već bilo govora u žalbi protiv odluke II Pž-2542/90.

Zbog svega izloženog tuženik predlaže da drugostupanjski sud usvoji žalbu i odbaci tužbu.

U odgovoru se predlaže da se žalba kao neosnovana odbije. Ovo iz razloga što je pitanje litispendencije riješeno pravomoćnom presudom prvostupanjskog suda koju je potvrdio drugostupanjski sud. Tamo je utvrđeno da se potraživanje tužitelja ne namiruje iz Fonda ograničene odgovornosti (presuda P-4543/87 i Pž-2542/90). Dakle, postoji pravomoćna odluka o tome da se tužitelji ne namiruju iz Fonda, pa pojmovno ne postoji litispendencija na koju upućuje tuženik. To je samo dio šteta koji se donosi na izgublenu dobit, dok je šteta za izgubljeni brod već pravomoćno bila dosuđena u istom predmetu, pa je u izvršnom postupku tuženik osnovao Fond ograničene odgovornosti.

Drugostupanjski sud je žalbu odbio iz sljedećih razloga.

Ovaj drugostupanjski sud je ispitao prvostupanjsku presudu u granicama propisanim čl.365. Zakona o parničnom postupku i ustanovio da je donesena bez apsolutno bitnih povreda odredaba parničnog postupka iz st.2.čl.354. Zakona o parničnom postupku, na temelju pravilno, potpuno, valjano i točno utvrđenog te dobro ocijenjenog činjeničnog stanja, kao i pravilnom primjenom materijalnog prava (čl.338. ZPP-a). Stoga razloge prvostupanjske presude ovaj drugostupanjski sud u cijelosti prihvaća i na njih upućuje žalitelja da bi se izbjeglo nepotrebno ponavljanje.

U odnosu na navode žalbe ovaj drugostupanjski sud ističe sljedeće:

Pojmovno ne može biti riječi o litispendenciji kad nema paralelnog vođenja dva ista postupka među istim strankama za isto potraživanje. Iz same činjenice što su tužitelji bili upućeni da podnesu tužbu radi utvrđenja nastanka štete osobnom krivnjom, kad je već utvrđeno da ne postoje uvjeti za namirenje iz Fonda ograničene odgovornosti, jer postoji "osobna krivnja". Dakle, mora se smatrati da Fonda ograničene odgovornosti za tužitelja nema. Odatle proizlazi da pravno nema nikakvih zapreka za dosuđivanje tužitelju štete koja je dokazana u osnovi i visini. Prema tome ne postoji procesna smetnja, nego postoji apsolutna dozvoljenost vođenja ovoga postupka. Isto tako postoji "osobna krivnja broдача m/b "Planik", koja je utvrđena u predmetu broj Pž-2542/90, na koji sud upućuje žalitelja.

Mr.Veljko Vujović

Summary

SHIP OPERATOR'S FAULT - THE LITISPENCE

The ship operator's liability is unlimited if the collision is caused by his personal fault. The ship operator is personally liable if the ship was not properly manned before the voyage has commenced. No litispence occurs if there is no parallel court proceeding existing at the same time between the same parties and involving the same claim. In case of the ship operator's unlimited liability the ship operator cannot contend that the establishment of the limited liability fund serves as an exclusive source for the satisfaction of creditors' claims. The ship operator is also liable for the loss of profit.